

підприємств металургійного, машинобудівного, енергетичного та хімічного комплексів, яка буде реалізовуватись через власні стратегії розвитку.

План відновлення економіки Донецької та Луганської областей, постраждалих від бойових дій, повинен ґрунтуватися виключно на стратегічному баченні економічних перетворень і розвитку регіону на засадах структурної перебудови урахуванням європейського досвіду структурної модернізації та диверсифікації економіки старопромислових регіонів. Необхідність вирішення нагальних соціально-економічних проблем областей, обумовлених бойовими діями, обумовлює необхідність впровадження комплексу заходів у два етапи:

I етап. Стабілізація соціально-економічної ситуації. Відновлення критично важливої соціально-економічної інфраструктури. Забезпечення відновлення роботи промислових підприємств базових галузей економіки Донецької та Луганської областей в нових економічних та політичних умовах для стабілізації соціально-економічної ситуації;

II етап. Забезпечення зміни структури економіки Донецької та Луганської областей на інноваційну на засадах неоіндустріалізації.

УДК 331.55

М.І. СТЕГНЕЙ

доктор економічних наук, доцент,

Д.В. МАКСЮТОВА-ГРЕШКУЛИЧ

аспірант,

О.В. МАКСЮТОВА

Мукачівський державний університет, м. Мукачеве, Україна

РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ

Соціально-економічні та політичні явища, пов'язані з процесами сучасних реформ та євроінтеграційних намірів України, потягнули за собою певні проблеми із використанням трудового потенціалу країни, а саме зростання безробіття, зниження реальної заробітної плати, відтік трудових ресурсів за кордон, посилення структурних і міжрегіональних асиметрій зайнятості, зниження якості трудових ресурсів тощо. Це все призводить до поглиблення кризових явищ в Україні.

Скорочення обсягів виробництва за окремими галузями промисловості та заміна ручної праці машинами викликають зменшення попиту на робочусилу і зростання безробіття. І як наслідок, зниження рівня життя населення, зростання відхилень між рівнем доходів і посилення диспропорцій у відтворенні робочої сили. Поряд із потребою ринку праці у фахівцях робітничих професій спостерігається стійке зростання чисельності безробітних випускників вищих навчальних закладів, частина з яких позбавлена можливості працевлаштування за спеціальністю після завершення навчання.

Демографічний аспект категорії «трудові ресурси» відображає залежність цих ресурсів від відтворення населення та враховує такі характеристики, як стать, вік, сімейний стан, розселення, міграція. Соціологічний аспект трудових ресурсів пов'язаний, насамперед, із вивченням конкретних явищ і процесів, що відбуваються у виробничій діяльності, поведінкових і мотиваційних факторах. Необхідною умовою статистичного вивчення трудових ресурсів є розуміння сутності досліджуваного процесу, знання законів розвитку та особливостей конкретної обстановки. Як економічна категорія трудові ресурси виражають економічні відносини з формування, розподілу та використання працездатного населення в суспільному виробництві та інших сферах людської діяльності [1].

Формування просторової асиметрії розміщення трудових ресурсів безпосередньо пов'язане з процесом розселення населення. Розселення населення є невід'ємною

складовою територіальної організації продуктивних сил, оскільки його стан характеризується сукупністю взаємопов'язаних і взаємозалежних поселень, які розглядаються як форми територіальної організації виробництва й розселення [2, с.116].

Трудові ресурси впливають на розміщення й розвиток продуктивних сил. Цей фактор включає загальну кількість населення, його структуру, режим відтворення й територіальні особливості його розміщення; кількість трудових ресурсів, їхній територіально-галузевий розподіл і якісні характеристики; кількість робочої сили, основні форми їхньої зайнятості, рівень зареєстрованого й прихованого безробіття; мобільність робочої сили й форми її економічного впливу. Особливості розміщення продуктивних сил спричиняють нерівномірність розміщення населення.

Найбільш заселеними регіонами України (із щільністю населення більше ніж 100 осіб/км²) є Донецька, Дніпропетровська, Львівська й Чернівецька області. У свою чергу, найменша щільність населення (менше ніж 50 осіб/км²) характерна для Чернігівської, Херсонської, Кіровоградської, Сумської, Миколаївської й Житомирської областей. Поряд з нерівномірністю розміщення відбувається щорічне скорочення кількості як всього населення України, так і населення працездатного віку.

Цей факт свідчить про те, що протягом останніх років значно ускладнилася демографічна ситуація, що стало серйозною перешкодою на шляху соціально-економічного розвитку України.

З метою узагальнення динаміки показників за весь досліджуваний період, нами проаналізовано зростання чисельності окремих вікових груп населення за 2010-2016 рр. та середньорічні характеристики динаміки. Розрахунки свідчать про середньорічне зменшення чисельності населення на 1,2%. За період 2010-2016 рр. частка населення в працездатного віку зменшилася з 64 до 62 %, частка дітей до 15 років зросла на 1 %, а частка населення 60 років і старше теж зросла на 1 %. У цілому, коефіцієнт демографічного навантаження на населення трудового віку в 2010 році становив 0,561, а в 2016 році склав 0,582. Таким чином спостерігається незначне зростання навантаження на населення працездатного віку. У 2016 році 1000 осіб працездатного віку мають забезпечувати на 21 особу інших вікових категорій більше ніж у 2010 році.

1. Яроцький В.І. Економіко-статистичне дослідження трудових ресурсів України <http://www.kbiara.kharkov.ua/e-book/tpdu/2011-4/doc/2/21.pdf> 2. Концепція і стратегія розвитку та розміщення продуктивних сил України: [упоряд. С. І.Дорогунцов, Б. М. Данилишин, В. І Куценко, М. І. Фащевський., Л. Г.Чернюк]. — К.: РВПС України НАН України, 2003. — 284 с.

УДК 330.341:337.12

Р.В. ТУЛЬЧИНСЬКИЙ

кандидат економічних наук,

доцент кафедри менеджменту організацій,

Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая, м. Київ, Україна

ЗАГРОЗИ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

У сучасних умовах економічного розвитку особливого значення набуває забезпечення економічної безпеки розвитку регіонів. Під економічною безпекою розвитку регіонів, на наш погляд, слід розуміти сукупність умов та факторів, що забезпечують економічну незалежність, інтеграцію та координацію економічної діяльності суб'єктів регіонів та сприяють стабільності й стійкості розвитку економіки регіонів.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>